

Z e s ł a n i e c

PISMO RADY NAUKOWEJ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
NR 72 ZWIĄZKU SYBIRAKÓW ROK 2018

Spis treści

- **Marcin Zwolski**
*Z Białegostoku do Ostaszkowa
i Stalinogorska...*3
- **Eugeniusz Mironowicz**
*Przesiedlenia ludności z Białorusi
do Polski i z Polski do Białorusi*.....13
- **Andrzej Kotecki**
Golgota Wschodu w medalierstwie.....19
- **Joanna Pater**
*Przez Kraj Wschodzącego Słońca.
Polskie sieroty syberyjskie*.....25
- **Antoni Kuczyński**
Syberia we Wrocławiu.....35
- **Bogusław Kosel**
*Nowe skarby w Muzeum
Pamięci Sybiru*.....47
- **Monika Szarejko**
*„Mój Bóg był cierpliwy...”
– religijność wśród zesłańców*.....57
- RELACJE Z ZESŁANIA**
- Stanisław Skowroński**
Wspomnienia z zesłania61
- KRONIKA**
- **Wojciech Marciniak**
*„Sybir: modlitwa – wiara – nadzieja –
przetrwanie”*.....69
- **Anna Małgorzata Kietlińska**
*Międzynarodowa Konferencja
Naukowa „Polscy odkrywcy, badacze
i eksploratorzy Syberii
oraz Azji Środkowej (XIX-
początek XX wieku)”.
Pułtusk 15-17 listopada 2017 r.*70
- **Anna Milewska-Młynik**
Spotkanie wigilijne Sybiraków83

Od redakcji

Podobnie, jak w poprzednich zeszytach „Zesłańca”, również w tym są artykuły dotyczące naszych dziejów za Uralem. Czytałem je z zainteresowaniem, bo ich autorzy kolejny raz dali mi możliwość uzupełnienia wiedzy o związkach polsko-syberyjskich. Przenoszą one nasze myśli do odległych czasów niewoli, powrotu dzieci polskich do Ojczyzny, zesłań z początku drugiej wojny światowej, deportacji z Białegostoku do Ostaszkowa i Stalinogorska w latach 1944-1945 oraz do powojennych przesiedleń Polaków z Białorusi do Polski.

Dla jednych są to rzeczy nowe, dla drugich, tych z zesłańczym doświadczeniem, to częstokroć myślowe powroty do miejsc towarzyszących różnym dramatom i klęskom. Nie omawiam tu jednak wątku obrachunków z przeszłością, bo przypomina mi on moje wieloletnie pobytu w sowieckich łagrach. Deportacje te upamiętniają – pomniki, tablice memorialne, nazwy ulic, utwory literackie, badania historyków, filmy, a w tym numerze „Zesłańca” medale martyrologiczne ze zbiorów Muzeum Niepodległości w Warszawie. Przypomnienie ich to powrót do tamtego czasu niewoli, aresztowań, głodu, śmierci i tragicznego biografizmu, o czym ciągle pamięta Związek Sybiraków, nasz wierny szafarz pamięci o zesłańczej niedoli setek tysięcy Polaków.

Wspomnienia zesłańców z drugiej wojny światowej oraz z pierwszych lat po jej zakończeniu stanowią ważną kartę w historii polskich losów za Uralem.

REGAŁ Z KSIĄŻKAMI

- Ks. Zbigniew Jacuński, *Skrawek „żywej ziemi”*, Częstochowa 2015
(Grzegorz Pelczyński).....85
- *Nowoczesne nauczanie tradycji ojczystrych – sybiracy i młodzież*, red. H. Chudzio, Z. Kolenda, J. Kulpińska, Kraków 2017
(Tomasz Szczepański).....85
- Sergiusz Leończyk, *Polskie osadnictwo wiejskie na Syberii w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX wieku*, Warszawa 2017
(Anna Milewska-Młynik).....87
- *Polacy z Wilna i ze Żmudzi na zesłaniu. Pamiętnik Józefa Bogusławskiego i księdza Mateusza Wejta*, Kielce 2016
(Małgorzata Dziura).....90
- Bohdan Tkaczuk, *Wspomnienia z nieznanych łagrów*, Gdańsk 2017
(Małgorzata Dziura).....92

Na okładce: Portret Bronisława Piłsudskiego, autorstwa Pauliny Kopestyńskiej, prezentowany przez autorkę podczas konferencji „Polscy odkrywcy, badacze i eksploratorzy Syberii...”, – Pułtusk 15-17. XI. 2017 (s. 1), fot. Artiom Czernyszew; strona tytułowa programu konferencji ze streszczeniami referatów... (s. 4).

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą

Wydawca: Zarząd Główny Związku Sybiraków, ul. Mazowiecka 12; 00-048 Warszawa, tel. 22/827 93 71. **Redakcja:** A. Dobroński, A. Dzienkiewicz, W. Krawczyński, A. Kuczyński (red. nacz.), A. Milewska-Młynik, Sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska. **Wykonawca:** Skład, druk i oprawa – QUAESTIO Przemysław Włodarczyk. **Copyright nazwy:** „Zesłaniec” by A. Kuczyński. **Adres redakcji:** ul. Bystrzycka 61/3; 54-215 Wrocław.

Relacje te, a wśród nich oral history, czyli wywiady ze świadkami deportacyjnych losów, zawierają ważny materiał źródłowy dotyczący pobytu na zesłaniu, dehumanizacji życia i śmierci oraz inny porażający rozległością tragicznych doświadczeń, czerpanych z żywego jeszcze źródła ludzkich losów dokumentującego chwile ciężkie i wyjątkowo tragiczne! Publikujemy je systematycznie w dziale „Relacje z zesłania” i prosimy o przesyłanie tych wspomnień do redakcji. Wyłania się z nich pełniejszy obraz pobytu w „sowieckim domu niewoli”, planujemy zatem wydanie paru tomów antologii zawierających te wspomnienia.

Mam nadzieję, że tematyka tego zeszytu, podobnie jak poprzednich, spotka się z zainteresowaniem Czytelników. Serdecznie dziękuję Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie za wspieranie edycji naszego kwartalnika.

Wiesław Krawczyński
Przewodniczący Rady Naukowej
Zarządu Głównego Związku Sybiraków

